

duurzaamheid & natuur

natuurdagboek 9 augustus 2011

FOTO KOOS DIJKSTERHUIS

Een kleurrijke duinvallei op Schiermonnikoog.

Stobbefrezen woelen duinbodem open

Op Schiermonnikoog liet Natuurmonumenten afgelopen winter jong bos kappen, verhakselen en stobbenfrezen. Een stobbenfrees is een ondergrondse verhakselaar, een reuzenblender die de wortelkluif versplintert. Een aannemer voerde het karwei uit. Komende winter nemen de zagen, hakselaars en frezen weer een paar duinen te grazen. Na het kappen wordt er een laagje afgeplagd. Het is voor de op eenzaamheid gestelde wandelaar een vervelende verrassing: ronkende machines, rupsbandensporen en het vernietigen van levenslustige loofbomen verwacht je in de natuur niet. Een gevelde meidoorn is een treurig gezicht.

Toch ben ik op het hoge zandduin bij de vuurtoren gaan staan, waarvandaan ik de werkzaamheden heb toegejuicht. De vallei daar is net als de gefreesde Hertebosvallei een van 's lands kleurrijkste duinvalleien. Wat je daar niet aan bloemen bij elkaar ziet! Ook groeien er zeldzame zaden, staan er vuurrode zwammetjes en fladderen er allerlei vlinders rond.

Maar berken, elzen, rozen en meidoorns schieten er wortel. Ik heb Schiermonnikoog van een open duinlandschap zien veranderen in een jong loofbos. Dat heeft ook wel wat, maar het gebeurt overal in de duinen – laten we alsjeblieft een paar duinvalleien openhouden. En dat is wat Natuurmonumenten doet. Soms worden er dagen georganiseerd waarop badgasten en schoolkinderen en wie maar mee wil jonge boompjes uittrekken. Als je dat elk jaar doet, is het ingrijpen minder ingrijpend.

Natuurmonumenten hoopt de duinen open te houden met meer schapen dan er al zijn. Dat kan goed uitpakken, maar schapen eten gras met rupsen en al, ze kunnen vogelnesten vertrappen en als ze met genoeg zijn, scheren ze alles kaal. Dan maken schapen het duinleven een-toniger, in plaats van veelzijdiger.

Koos Dijksterhuis

www.trouw.nl/groen

Voor eerdere afleveringen en vragen over inheemse natuur

Nederlanders zijn bang voor paddestoelen, zegt paddestoelenkenner Edwin Florès. Bovendien hebben ze geen idee wat de natuur allemaal voor eetbaars voortbrengt. “Van zevenblad kun je heerlijke stampot maken.”

Oogsten uit de natuur

REPORTAGE

Robin van Wechem
Arnhem

Op een goed onderhouden pad in het Arnhemse Sonsbeekpark houdt een groepje wandelaars plotseling stil. “Whoehoe, gele cantharellen! Wie wil er een *high five* met me doen?!” Zelfbenoemd paddestoelenhunter Edwin Florès staat bijna te springen van blijdschap. Het is de eerste keer dat hij de bijzondere paddestoel in het park tegenkomt. Hij hangt zijn iPhone boven het groepje zwammen en spreekt een filmpje in, voor de app bij zijn nieuwe boek. “Ik miste er nog vier, waaronder deze”, straalt hij.

Behalve aan zijn kleur is de gele cantharel te herkennen aan zogenaamde ribben, strookjes onder de hoed waarop de sporen worden gemaakt. Bij andere paddestoelen gebeurt dit op lamellen of buisjes. Voorzichtig snijdt Florès een stukje af en laat de cursisten proeven. “Lekker hé, het smaakt een beetje peperig.” De rest van de cantharellen laat hij staan, nog steeds een beetje verbaasd dat hij de speciale soort heeft ontdekt. “Ik kom hier elke dag langs, en heb ze niet eerder gezien.”

Dat is niet zo gek, want paddestoelen hebben een korte levenscyclus. Ze komen snel op, moeten in een paar dagen hun sporen uitzetten en verdwijnen weer. Daardoor is het voor plukkers vaak moeilijk te bepalen om welke paddestoel het gaat. Jonge of te kleine eetbare paddestoelen zijn soms niet te onderscheiden van giftige exemplaren. De dodelijke knolamaniet lijkt in een jong stadium bijvoorbeeld erg op de eetbare champignon. Een paddestoel is jong als hij nog geen geheel ontwikkelde hoed heeft. Maar ook in een later stadium is het goed opletten wat wel en niet plukbaar is, vertelt Florès. “Sommige mensen zeggen dat je paddestoelen kunt eten als er vraatsporen aanzitten. Niet dus, dat maakt het alleen maar moeilijker te zien met wel-

ke soort je te maken hebt.”

Hij raadt mensen aan altijd twee gidsen mee het veld in te nemen, om verschillende foto's te kunnen vergelijken. Een paddestoel ziet er elke keer weer iets anders uit. Ook drukt hij plukkers op het hart alleen maar die exemplaren mee te nemen waarvan volkomen duidelijk is welke soort het is. Over de mogelijke gevaren bij het plukken van paddestoelen praat hij liever niet, dat maakt mensen onnodig bang. “Als je bosbessen gaat plukken terwijl je niet weet hoe bosbessen eruit zien, kan je ook giftige bessen plukken. Met de tips uit mijn boek zijn de risico's beperkt. Het is gewoon een kwestie van logisch nadenken.”

Onwetendheid is volgens hem de grootste boosdoener: “Nederlanders zijn, net als Denen overigens, mycofoob, bang voor paddestoelen. In landen als Italië, Spanje, Frankrijk en zelfs België is het volkomen normaal om paddestoelen te plukken en te eten.”

Het verzamelen van eetbare paddestoelen wordt in Nederland ontmoedigd. Hoewel de onderzoekers van de Nederlandse Mycologische Vereniging erkennen dat er geen verband is aangetoond tussen pluk en achteruitgang van het aantal paddestoelen, wijzen ze op de nadelige invloed op de omgeving. Behalve dat de recreatieve waarde van het gebied afneemt zonder paddestoelen, verstoren pluk-

kers het leefgebied van de schimmels en het voedselaanbod voor insecten. Meer dan de helft van de paddestoelen staat op de vorig jaar aangepaste rode lijst van beschermde soorten.

Florès vindt het allemaal nogal overdreven: “Als je er altijd maar een paar laat staan, is er niets aan de hand. Het ging een tijdje slecht met sommige paddestoelen waardoor ze op de lijst van beschermde soorten terechtwamen. Maar nu het beter gaat, weigeren de instanties naar de nieuwe situatie te kijken en ze weer van die lijst af te halen.” Officieel is het verboden om paddestoelen en planten te plukken maar vaak staan bos- en parkwachters het oogluikend toe. “Je moet altijd toestemming vragen aan de eigenaar van de grond. Meestal vinden mensen het niet erg als je wat van hun land plukt, maar op openbaar terrein is het in principe strafbaar”, weet Florès. “Het maakt vaak niet uit of soorten beschermd zijn of niet, sommige boswachters willen gewoon niet dat je plukt.”

Zelf heeft hij een afspraak met de boswachter van het Sonsbeekpark. Niet alleen mag hij tijdens zijn workshops met cursisten planten en paddestoelen uit het park halen, ook oogst hij wekelijks zo'n twee kisten met natuurlijke ingrediënten voor restaurants. Aan de rand van een beekje bevindt zich een ware waterkersweide. Op zijn blote voeten loopt Florès met een rieten mand aan zijn arm tussen het groen door. En passant plukt hij een bosje munt voor de thee en deelt hij blaadjes schapenzuring uit. “Hier, proef maar, hartstikke lekker.” Waterkers groeit alleen op heel schoon water, vertelt hij. Bovendien groeit het ontzettend snel weer aan, waardoor het plukken amper gevolgen heeft. “Ik bewijs de natuur eigenlijk een gunst door af en toe wat weg te halen. In het park kennen we namelijk geen loslopende wilde grazers zoals herten die anders dit werk zouden doen.”

Behalve met het groen aan de wa-

advertentie

Trouw.nl mobile App voor iPhone en Android

Het beste van Trouw.nl nu ook beschikbaar op uw smartphone

De App van Trouw.nl biedt de volgende diensten:

- De belangrijkste actuele gebeurtenissen in Nederland en in de wereld. Kort, bondig en compleet.
- Opiniestukken tegen de achtergrond van het nieuws. Originele meningen over alles wat er speelt.
- Nieuws en ontwikkelingen op het gebied van natuur en duurzaamheid.
- Nieuws en ontwikkelingen op het gebied van religie en filosofie. Over spiritualiteit en levensvragen.
- De top 10 van meest gelezen artikelen op Trouw.nl.
- Deel de artikelen uit de App via e-mail, Facebook, Twitter en Hyves.

Bezoek de Apple App Store of de Android Market om de App gratis te downloaden en je hebt overal toegang tot het beste van Trouw.nl

Trouw.nl